

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 02. ABRIL-JUNY 18

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la marjal
de pego-oliva

Ullals

INFO trimestral del Parc natural de la Marjal de Pego-Oliva

01

EDITORIAL

02

**MANTENIMENT I
CONSERVACIÓ**

02. Troben una rara lentilla
d'aigua en la marjal

02. Exòtiques a la marjal:
Egeria densa

03. Èxit de la repoblació amb
nenúfar.

**MANTENIMENT I
CONSERVACIÓ**

03. L'aigua de la marjal lliure
de plom

03. Treballs de manteniment
en el parc

04. Cens d'aus nidificants en
la marjal

05

**EDUCACIÓ I
INTERPRETACIÓ**

05. Visites escolars a la
Marjal

05. Formació de Voluntaris

06

COL·LABORACIÓ

05. L'arròs a la Marjal de
Pego-Oliva

08

NOTÍCIES I AGENDA

07. La Junta Rectora del Parc

08. Activitats

Com podreu veure, tant en estos primers butlletins com en els que anirem publicant, un tema recurrent que ocupa importants dosis de dedicació, de personal i temps de gestió, és la problemàtica de les Espècies Exòtiques Invasores.

Pot ser una qüestió encara no massa coneguda pel públic en general, i que no se li dona la importància que té. Per això des d'estes pàgines volem fer la nostra aportació per tal d'informar sobre els problemes ambientals, i què comporta.

En primer lloc poden suposar una amenaça per a la nostra biodiversitat, i en alguns casos arriben a produir l'extinció d'espècies autòctones, al competir pels recursos, per l'aliment i pel territori, poden propagar malalties, arribant a alterar ecosistemes sencers.

No podem oblidar l'ingent impacte econòmic que produïxen les espècies invasores al reduir rendiments en la agricultura, l'explotació forestal o la pesca. Algunes afecten a infraestructures dificultant la disponibilitat d'aigua al reduir i bloquejar els cursos d'aigua. Segons la Comissió Europea, les espècies invasores tenen un cost de 12,000 milions d'euros anuals.

Encara que tots els ecosistemes europeus es troben, en alguna mesura, afectats per la presència d'Espècies Exòtiques Invasores, són els aiguamolls i ecosistemes d'aigua dolça un dels més castigats per este problema ambiental. Tant a nivell de flora amb plantes com *Egeria densa*, *Ludwigia grandiflora*, *Cortaderia selloana*; com a nivell de fauna on espècies com els peixos *Gambusia affinis* o *Micropterus salmoides*, les tortugues *Trachemys sp.*, els pardals *Estrilda astrild*, son totes elles espècies invasores presents actualment en la Marjal de Pego-Oliva.

El treball diari del personal del Parc Natural, dels Ajuntaments, de grups de voluntaris, agricultors, pescadors i caçadors, tracta de pal·liar l'impacte que provoquen estes espècies. Però no podem oblidar que qualsevol persona pot evitar que arriben noves espècies que puguen convertir-se en invasores. Recordeu no alliberar mai cap animal ni deixar restes de vegetació en espais naturals.

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

Egeria densa espècie invasora en el Salinar

Eliminació d'*Egeria* junt als nenúfars

TROBEN UNA RARA LENTILLA D'AIGUA EN LA MARJAL

Una bona notícia ha sigut la troballa de poblacions d'una espècie de lentilla d'aigua (*Lemna trisulca*) en una zona del riu Bullent. Esta espècie ja feia anys que no s'havia vist en la Marjal. Es tracta d'una planta aquàtica molt escassa en la nostra comunitat, i és l'única localització coneguda d'esta espècie en la província d'Alacant.

EXÒTIQUES A LA MARJAL: *Egeria densa*

Es tracta d'una planta subaquàtica nativa d'Amèrica del Sud, que s'utilitza com a ornamental en aquaris d'aigua dolça, i que en algun moment va ser alliberada a la Marjal per alguna persona que desconeixia el problema que podia causar esta acció.

Actualment és una de les espècies invasores més estesa en el Parc natural de la Marjal de Pego-Oliva, invadix els llits de rius i canals amenaçant, entre d'altres, a les poblacions naturals de praderies de flora subaquàtica i a les de Nenúfars del Parc.

Per tal de preservar els punts més fràgils, s'ha fet una actuació conjunta de la Brigada del Parc i la de Biodiversitat, en el canal dels nenúfars, on s'han retirat de manera manual gran quantitat de *Egeria* per tal d'afavorir la expansió del Nenúfar.

Actualment la segon causa de pèrdua de biodiversitat de flora autòctona a nivell mundial és la introducció d'espècies exòtiques invasores en el medi natural. La biodiversitat dels ecosistemes mediterranis, especialment els ecosistemes aquàtics (rius, llacs, aiguamolls...), es troba greument amenaçada, per la proliferació de flora i fauna al·lòctona que arriba de diferents maneres a la nostra zona (transport internacional, alliberaments intencionats, tràfic il·legal..).

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

ÈXIT DE LA REPOBLACIÓ AMB NENÚFAR

El servei de vida silvestre de la Conselleria de Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, ha realitzat una repoblació amb nenúfar (*Nymphaea alba*) i asprella (*Ceratophyllum submersum*), en diferents punts de la marjal.

L'excel·lent qualitat de l'aigua del Parc Natural permet la presència de moltes espècies de flora que cada vegada son més difícils de trobar en altres llocs.

L'AIGUA DE LA MARJAL LLIURE DE PLOM

El plom és un element altament tòxic per a la salut dels essers vius, per esta raó el seu ús ha anat regulant-se en les darreres dècades, per tal de disminuir els efectes negatius en la salut de les persones i del medi ambient.

En aquest sentit, la Generalitat Valenciana va prohibir a l'any 2004 l'ús de munició de plom en aiguamolls de la Comunitat Valenciana.

En el parc natural de la Marjal de Pego-Oliva s'ha dut a terme un estudi que ha analitzat l'aigua de la marjal per tal d'esbrinar si l'ús que s'ha fet històricament de munició de plom en l'activitat cinegètica, i què està present en els sols, afecta actualment a l'aigua de la marjal. Els resultats han estat molt positius ja que no s'ha trobat indicis de plom en cap de les mostres d'aigua analitzades en 12 punts de mostreig de la marjal, açò ve a ratificar la bona qualitat de l'aigua de la Marjal de Pego-Oliva.

TREBALLS DE MANTENIMENT EN EL PARC

La brigada de manteniment, amb el seu treball continu, garantix la conservació dels equipaments del parc, i també la conservació i seguiment dels ecosistemes de la Marjal de Pego-Oliva.

Al llarg del trimestre destaquen les tasques de:

- Desbroçament de sendes, canals i camins.
- Manteniment de les repoblacions de riberes.
- Adequació dels equipaments del parc (miradors, observatori, pasareles, senyalització...).
- Eliminació d'al·lòctones. (*Acacia saligna*, *Egeria densa*, *Cortaderia selloana*, *Oenothera biennis*, *Ludwigia grandiflora*).
- Seguiment del arpallot de marjal (*Circus aeruginosus*).
- Eliminació, en col·laboració amb tècnics d'Iberdrola, de la línia elèctrica de l'antiga piscifactoria, dins del Parc Natural.

Repoblació amb Nenúfar

Anàlisi de l'aigua de la Marjal

Treballs de manteniment

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

CENS D'AUS NIDIFICANTS EN LA MARJAL

Com tots els anys, en primavera, el Parc natural organitza un cens de aus nidificants en la Marjal,enguany hem contat amb la col·laboració de Agents Mediambientals, el personal del Parc i de voluntaris.

En la següent tabla hi son els resultats del cens.

ARDEIDAE	PARELLES
<i>Ixobrychus minutus</i>	5
<i>Nycticorax nycticorax</i>	6
<i>Bubulcus ibis</i>	39
<i>Ardeola ralloides</i>	13
<i>Egretta garzetta</i>	62
<i>Egretta alba</i>	2
<i>Ardea cinerea</i>	14
<i>Ardea purpurea</i>	20
PICAPORTS	
<i>Plegadis falcinellus</i>	75
ANECS	
<i>Anas platyrhynchos</i>	161
<i>Anas clypeata</i>	2
<i>Aythya ferina</i>	1
RÁLIDAE	
<i>Gallinula chloropus</i>	36
<i>Fulica atra</i>	6
LIMÍCOLES	
<i>Himantopus himantopus</i>	128-169
<i>Glareola pratincola</i>	2
<i>Charadrius dubius</i>	11
FUMARELS	
<i>Chlidonias hybrida</i>	2
RAPINYAIRES	
<i>Circus aeruginosus</i>	1
ALTRES	indiv.
<i>Upupa epops</i>	6
<i>Corvus monedula</i>	2
<i>Lanius senator</i>	1
<i>Alcedo atthis</i>	2
<i>Falco tinnunculus</i>	1
<i>Pandion haliaetus</i>	1
<i>Phalacrocorax carbo</i>	5
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	3
<i>Locustella luscinioides</i>	1
<i>Charadrius hiaticula</i>	5
<i>Tringa totanus</i>	1
<i>Tringa ochropus</i>	1
<i>Larus audouinii</i>	3
<i>Larus michahellis</i>	20

EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

VISITES ESCOLARS A LA MARJAL.

Les visites guiades de grups d'escolars a la Marjal és una de les principals tasques del equip d'educació del Parc natural. Representa a més a més una oportunitat immillorable per al xiquets, no sols per a conèixer els nostres espais naturals, sinó sobre tot per a descobrir i crear vincles amb el patrimoni que alberguen els espais protegits.

El aconseguir que els menuts s'il·lusionen, es sorprenguen, i aprenen a estimar els animals, la flora, descobrisquen usos tradicionals, i paisatges, és un dels reptes més apassionants que tenim els que treballem en els parcs naturals, ja que ells seran els que en el futur hauran de continuar la tasca de preservar i millorar el Medi Ambient.

Al llarg del present trimestre s'ha atés un total de 275 alumnes de primaria i secundaria, que o bé han visitat el Parc natural o bé han assistit a alguna xarrada impartida pels educadors.

FORMACIÓ DE VOLUNTARIAT.

El Parc Natural està coordinant el treball de captura i seguiment de les poblacions de tortugues, tant de les espècies autòctones (*Emys orbicularis*) com de les exòtiques invasores (*Trachemys sp.*) de cara a la campanya de primavera-estiu amb voluntaris de Pego-Viu i de l'associació «VOLUNS».

Per tal de que els col·laboradors tinguin una formació adequada, personal del Servei de vida silvestre encarregat del seguiment de les tortugues d'aigua van impartir un curs de formació i d'elaboració de trapes per a la captura de tortugues d'aigua.

Els exemplars autòctons es marcaran i mesuraran i alliberaran per poder fer el seguiment, i els exòtics es retiraran del medi.

L'ARRÒS A LA MARJAL DE PEGO-OLIVA

A finals del segle XVIII trobem els primers indicis documentals del conreu de l'arròs a la marjal de Pego-Oliva, més concretament a les partides del Calapatar, Benirrama i Bullentó. Malgrat les contínues prohibicions, d'arròs ja se'n conreava sempre que fora amb aigua contínua i no estancada. Una Reial Ordre d'onze de juny de 1805 disposà la franca tolerància del conreu de l'arròs i s'eixamplaren els vedats arrossers del segle XVIII. No obstant, no va ser fins l'any 1841 quan es va posar el germen del conreu extensiu de l'arròs a la marjal, després de la concessió de l'ús de les aigües de 1839. Així, en 1844 sabem que hi existien 953 fanecades dedicades exclusivament al conreu de l'arròs, el qual venia a substituir el de la morera i la indústria de la seda que representava fins aquell moment la principal font econòmica de Pego.

A partir de 1870 comencen a proliferar els molins d'arròs, el conreu del qual estava regulat per la Junta d'Aigües i després per la Comunitat de Regants. La producció de l'arròs, en augment des de la mitjanja del vuit-cents, arribà al punt àlgid en 1925, amb una superfície conreada de 540 ha. Les varietats que es conreaven eren el Benlloch, Bombón i Bomba, i l'exclusivitat d'aquestes dues últimes va fer necessària la no inclusió de Pego de la Federación Sindical de Agricultores Arroceros en 1935. A finals de la dècada dels anys 60, la política de preus a la baixa, la competitivitat de l'arròs d'importació i la severitat del treball en la zona pantanosa, van dur al camperolat pegolí a replantejar-se el treball a la marjal. Una estructura de la propietat amb petites parcel·les -moltes vegades dispersades-, la poca disponibilitat a la renovació de l'utillatge agrícola, el problema històric del control de l'aigua a la zona, en especial la més baixa, i tantes i tantes coses que totes sumades configuren un paisatge descoratjador, improductiu i car de mantenir. Aleshores, el conreu de l'arròs va desaparèixer i el procés següent de dessecació va fracassar. Hui en dia, amb una conjunció més sostenible entre la terra, l'aigua i l'home, el conreu de l'arròs -sobretot de les varietats sibarites del Bombón i Bomba- torna a ser una realitat en aquesta marjal històricament problemàtica.

Joan Miquel Almela
Arxiu Municipal de Pego

ES CELEBRA LA JUNTA RECTORA DEL PARC NATURAL.

El 17 d'abril va tindre lloc la Junta Rectora ordinària del Parc natural de la Marjal de Pego-Oliva. Este òrgan gestor tracta de donar veu a tots els col·lectius implicats en l'espai natural protegit. Així doncs, representants de les diferents administracions (Generalitat, Diputació, Ajuntaments, Confederació Hidrogràfica), universitat, grups ecologistes, agricultors, caçadors i pescadors, tenen un espai per informar-se, proposar i debatre qualsevol tema que afecte a la Marjal.

La present Junta Rectora va estar dedicada a presentar la memòria de gestió del Parc del 2017 per part del Director-Conservador del Parc Natural, Joseba Rodríguez Aizpeolea. L'any va començar amb pluges abundants que trencaren un període de 3 anys de sequera (2014-16) què va provocar problemes en la gestió del Parc, sobretot en l'any 2016. L'aigua és l'element bàsic d'aquest espai, per tant, l'any 2017 ha transcorregut ja dins de la normalitat.

En la Memòria del 2017 destaca també el seguiment i les plantacions de *Narcissus perezlarae*, la millora de les poblacions de nenúfar blanc i, la localització de samarucs al riu Racons. Es detallen els treballs efectuats conjuntament per les tres brigades de la Direcció General de Medi Natural en l'eliminació d'espècies exòtiques: es retira flora aquàtica invasora, *Egeria* densa, en la capçalera del riu Racons i es prepara la zona per a introduir *Ceratophyllum submersum*, espècie autòctona en perill; també s'elimina *Acacia saligna* en una zona propera a l'autopista on aquesta espècie al·lòctona comença a colonitzar bancals erms, en l'espai resultant es plantaren espècies autòctones.

A continuació el Director General d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Roger Llanes Ribas va presentar el Decret 6/2018 del Consell, on es declara d'utilitat pública i execució urgent la concentració parcel·lària d'Oliva-Pego. Han passat 48 anys des de l'inici de la concentració (març 1970) la qual va quedar suspesa legalment amb la declaració del Parc Natural en 1994, de facto ja ho estava feia anys.

El PORN va considerar compatible el cultiu de l'arròs en una zona delimitada i alhora s'establia una altra part del Parc com a Zona d'especial protecció. La dispersió parcel·lària que presenta en l'actualitat la Marjal dificulta la gestió d'ambdós àmbits, calia per tant continuar amb el procés de concentració, si bé, amb una actualització al nou ordenament. L'objectiu de la concentració és deixar la part agrícola en mans dels agricultors i la banda d'especial protecció com a parcel·la de la Generalitat Valenciana, a fi de poder gestionar-la sense entrebancs.

Junta Rectora Marjal de Pego Oliva. Foto cortesia de Radio Pego

NOTÍCIES I AGENDA

PROPERES ACTIVITATS.

Per a este estiu l'equip d'Educació Ambiental ha preparat una serie d'activitats que apropen els valors ambientals del parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva a qualsevol persona que vullga conèixer el nostre Parc.

Es tracta de dos visites guiades a dos ecosistemes molt diferents però també molt relacionats: La pròpia marjal i La restinga que forma la platja d'Oliva. A més a més també serà en moments molt diferents: la platja pel matí, i la marjal a poqueta nit amb la lluna plena, d'esta manera també evitem les hores de més calor i podem gaudir de la natura des d'un altre punt de vista.

Teniu tots els detalls de les visites i la manera d'apuntar-se en la nostra web:

<http://www.parquesnaturales.gva.es/es/web/p-n-marjal-de-pego-oliva>

RECORDA: TU POTS PARTICIPAR

No oblidés que pots aprofitar estes fulles per publicar fotos, articles, col·laboracions... en definitiva, que el butlletí pugua ser un lloc de trobada de tots els que estimem la Marjal.

Per fer-nos arribar el que vos agradaria que publicàrem en aquestes pàgines trimestrals, ho podeu enviar per correu electrònic a la direcció de parque_pegooliva@gva.es.

Aquest estiu t'esperem a la Marjal
Este verano te esperamos en la Marjal

La restinga d'Oliva
La restinga de Oliva

Data / Fecha: 24 juliol / julio
14 agost / agosto

La platja és la llar de plantes i animals amb adaptacions molt curioses. Acompanya'ns a conèixer la platja des d'un punt de vista diferent.
Horari i lloc d'inici: de 9:00 h a 10:30 h. Aparcament de la urbanització Oliva Nova.

La playa es el hogar de plantas y animales con adaptaciones muy curiosas. Acompáñanos a conocer la playa desde un punto de vista diferente.
Horario y lugar de inicio: de 9:00 h a 10:30 h. Aparcamiento de la urbanización Oliva Nova.

Objectius de desenvolupament sostenible:
Objetivos de desarrollo sostenible:

3 SAU TENDENTIA 17 ALIANÇES PER LES COMUNITATS 15 VIDA DEBILITADA

Places limitades / Inscripció a: 679196461 / 679195227
Plazas limitadas / Inscripción en: parque_pegooliva@gva.es

Recomanacions: Aigua, protector solar, barret, calçat esportiu, tovallola i banyador.
Recomendaciones: Agua, protector solar, sombrero, calzado deportivo, toalla y bañador.

parquesnaturales.gva.es
@GVAparcs
GVAParcsNaturals

Aquest estiu t'esperem a la Marjal
Este verano te esperamos en la Marjal

A poqueta nit
Al anochecer

Data / Fecha: 26 juliol / julio
24 agost / agosto

Ruta guiada vespertina que ens permetrà conèixer la Marjal amb el canvi del dia a la nit. Soparem de cabasset dalt de la Muntanyeta Verda.
Horari i lloc d'inici: 19:00h parking de la Muntanyeta Verda.

Ruta guiada vespertina que nos permitirá conocer la Marjal con el cambio del día a la noche. Cenaremos de "sobaquillo" dalt de la Muntanyeta Verda.
Horario y lugar de inicio: 19:00h en el parking de la Muntanyeta Verda.

Objectius de desenvolupament sostenible:
Objetivos de desarrollo sostenible:

3 SAU TENDENTIA 17 ALIANÇES PER LES COMUNITATS 15 VIDA DEBILITADA

Places limitades / Inscripció a: 679196461 / 679195227
Plazas limitadas / Inscripción en: parque_pegooliva@gva.es

Recomanacions: Aigua, protector solar, barret, calçat esportiu, sopar i prismàtics.
Recomendaciones: Agua, protector solar, sombrero, calzado deportivo, cena y prismáticos.

parquesnaturales.gva.es
@GVAparcs
GVAParcsNaturals

Redacció: **Equip Tècnic de la Marjal de Pego-Oliva**

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural

C/ Llavador nº 5.

C.P.:03780, Pego. Alacant.

Tel.: 679195227

e-mail: parque_pegooliva@gva.es

web: <http://parquesnaturales.gva.es>

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la marjal
de pego-oliva

